

Pardubický kraj připomíná sokolské hrdiny. Od tragické Akce Sokol uplynulo 85 let

Datum 8.10.2026
Subjekt Krajský úřad Pardubického kraje
Region Česká republika - Pardubický kraj
Kategorie Kultura, Kraje, Šport

Sokolská vlajka na budově Krajského úřadu Pardubického kraje připomíná jednu z nejtragičtějších kapitol českého sokolského hnutí. Ve čtvrtek 8. října si Česká republika připomíná Památný den sokolstva, který je věnován všem členům této organizace, kteří obětovali své životy za svobodu, demokracii a samostatnost naší země. Letošní připomínka je o to významnější, že uplynulo přesně 85 let od rozsáhlého zatýkání sokolských představitelů nacisty v rámci takzvané Akce Sokol. K připomínce těchto událostí se tradičně připojuje také Pardubický kraj vyvěšením sokolské vlajky.

Sokolské hnutí se nesmazatelně zapsalo nejen do historie českého sportu a tělovýchovy, ale především do boje za československou státnost a demokratické hodnoty. Právě jeho vlastenecké zaměření, rozsáhlá členská základna a schopnost organizovat odpor představovaly pro nacistickou okupační moc významnou hrozbu. To se naplno projevilo po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora na podzim roku 1941.

„Památný den sokolstva nám připomíná, že Sokol nebyl a není pouze tělovýchovnou organizací, ale také společenstvím lidí, pro které vždy byly důležité hodnoty vlastenectví, svobody, demokracie a vzájemné solidarity. Právě proto se jeho členové stali jedním z hlavních terčů nacistických represí. Před 85 lety gestapo během jediné noci zasáhlo proti přibližně patnácti stovkám sokolských činovníků, z nichž mnozí se již nikdy nevrátili domů. Považuji za důležité, abychom na tyto osudy nezapomínali a připomínali je také mladším generacím. Vyvěšení sokolské vlajky je symbolickým poděkováním všem, kteří za naši svobodu zaplatili nejvyšší cenu,“ uvedl hejtman Pardubického kraje Martin Netolický.

Nacisté chtěli sokolské hnutí definitivně zlikvidovat

V noci ze 7. na 8. října 1941 zahájilo gestapo předem připravenou razii namířenou proti vedení České obce sokolské, župním představitelům i funkcionářům jednotlivých jednot. Během takzvané Akce Sokol bylo zatčeno přibližně 1 500 osob. Většina z nich následně prošla Malou pevností v Terezíně a byla deportována do koncentračního tábora v Osvětimi. Velká část zatčených se konce druhé světové války nedožila.

Ještě 8. října 1941 podepsal Reinhard Heydrich výměr o rozpuštění České obce sokolské, který vstoupil v platnost o tři dny později. Nacisté tím chtěli rozvrátit jednu z nejvýznamnějších českých vlasteneckých organizací, jejíž členové se aktivně zapojovali do domácího odboje.

Ani rozsáhlé represe však sokolský odpor nezlomily. Významnou úlohu sehráli členové sokolského hnutí také při přípravě a uskutečnění operace Anthropoid, jejímž výsledkem byl 27. května 1942 atentát na Reinharda Heydricha. Sokolští odbojáři zajišťovali parašutistům spojení, úkryty i další nezbytnou pomoc. Mnozí z nich a jejich rodinní příslušníci za tuto statečnost následně zaplatili životem.

„V Pardubickém kraji si pravidelně připomínáme tragické události druhé světové války, ať už se jedná o vyhlazení Ležáků, nacistické popravy na pardubickém Zámečku nebo osudy domácího odboje. Také sokolské hnutí bylo jeho velmi důležitou součástí. Jeho členové prokázali mimořádnou osobní odvalu a byli ochotni riskovat nejen vlastní životy, ale často i bezpečí svých nejbližších. Jejich příběhy nám připomínají, že svoboda a demokracie nejsou samozřejmostí,“ doplnil hejtman Martin Netolický.

Sokolská tradice přetrvává i po více než 160 letech

Památný den sokolstva je od roku 2019 oficiálně zařazen mezi významné dny České republiky. Připomínka 8. října však není věnována pouze obětem nacistické perzekuce. Je zároveň poctou sokolům a sokolkám, kteří se podíleli na vzniku samostatného Československa, bojovali v československých legiích nebo se později postavili komunistickému režimu.

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/134208/pardubicky-kraj-pripomina-sokolske-hrdiny-od-tragick-ke-akce-sokol-uplynulo-85-let>